

Klar til læring

De 6 kompetencer

Læring foregår hele tiden. I familien, i daginstitutionen og dagplejen, i skolen og blandt kammeraterne. Forskning viser, at de kompetencer, som børn lærer tidligt, har stor betydning resten af livet. Grundlaget for en uddannelse lægges altså helt fra barnets fødsel, hvor barnets grundlæggende behov skal dækkes, og forudsætninger for læring skal stimuleres.

I Syddjurs Kommune har vi valgt at have fokus på seks kompetencer på tværs af alderen. Under hver kompetence kan du læse om, hvordan du understøtter dit barns udvikling på det alderstrin, det befinder sig på.

AUTOMATISERING

Gennem træning – at øve sig – opnås automatisering.

Jo mere et barn kommer i vanen med at øve og træne – og oplever succes med det – des mere energi og hjernekapacitet er der til ny læring.

Det kan både handle om motorik og færdigheder i bredere forstand. Automatiseringer giver barnet/den unge en tro på at kunne noget selv.

GODE OMGANGSFORMER

Gode omgangsformer og fornuftig og ordentlig kommunikation er grundlaget for alle fællesskaber og læringsituationer.

Det handler om respekt for hinanden – sådan helt grundlæggende.

ROBUSTHED

Robusthed drejer sig om at tåle udfordringer på forskellige niveauer. At man tåler egne og andres følelser. Børn skal i opvæksten opleve forskellighed, så de er rustet til at begå sig i en kompleks verden. Barnet/den unge skal lære at håndtere modgang og problemer, og på den måde kan energien bruges til læring af nye kompetencer. Robusthed trænes i et trykt fællesskab ved at udholde/klare små frustrationer, som det lille barn gradvis og naturligt støder på. Modstandskraft og styrke opnås således, når barnet møder passende små udfordringer.

BEHOVSUDSÆTTELSE

Når barnet bliver mødt og får opfyldt sine grundlæggende behov som kontakt, omsorg, mad, søvn og stimulation, bliver det gradvist i stand til at udsætte sine behov en smule. Dette udvikles op gennem barndommen.

At kunne udsætte egne behov er nødvendigt for at kunne være i en læringsituation og indgå i en social relation. Læring skal forstås bredt, som noget der foregår hele tiden.

NYSGERRIGHED

Nysgerrigheden er vigtig for at kunne fordybe sig.

Jo mere nysgerrig man er over længere tid, des mere kan man fordybe sig.

Fordybelse handler om at blive udfordret ved at arbejde med emner, som man ikke kender i forvejen, eller dybere i emner, som man kun kender lidt til.

VEDHOLDENHED

Vedholdenhed og koncentration handler om at kunne fastholde opmærksomheden.

Her kommer behovsudsættelsen og robustheden bl.a. ind. Når man koncentrerer sig, lukker man både indre og ydre påvirkninger ude.

For at være vedholdende må barnet/den unge kunne tåle modgang og frustrationer.

Automatisering

- At det lille barn mestrer en færdighed uden det kræver ret meget energi
- Automatisering kommer via stimulation/motivation og øvelse
- At barnet mestrer f.eks. at die hos sin mor og senere spise selv
- Sidde, krybe, kravle, holde balance, gå, løbe og hoppe
- Håndtere små ting
- Tale - lærer det kun ved at blive talt meget med

Eksempler for forældre

- Det er godt for barnets udvikling at øve sig i at ligge på maven hver dag, fra det er spæd. Al motorisk udvikling starter fra maveleje.
- Forældre skal i hverdagen lade barnet øve sig fx på at kravle, gå, tage tøj af og på, hjælpe med praktiske gøremål m.v.
- Forældre skal igennem kropssprog og det talte sprog støtte barnet i sin nærmeste udvikling.
- Skal have tålmodighed da det er igennem gentagelser (og dermed tid) at barnet automatiserer sine handlinger.
- Vi orienterer forældrene om, hvad vi arbejder med i forhold til deres barn.
- Forældrene støtter og arbejder med nogle af de samme ting som barnet øver i vuggestuen/daglejen.

Klar til læring

0-2 år

Behovsudsættelse

Det 0-2 årige barn er naturligt styret af sine behov. Når barnet bliver mødt og får opfyldt sine grundlæggende behov som f.eks. kontakt, omsorg, mad, søvn og stimulation bedst muligt, bliver det gradvis og i begrænset omfang, i stand til at begynde at udsætte sine behov lidt f.eks. vente på at maden kommer på bordet.

Det spæde barns grundlæggende behov skal opfyldes umiddelbart og kontinuerligt. Det er vigtigt at barnets behov for kontakt, kærlig omsorg, mad, søvn, pleje og stimulation opfyldes, da det er forudsætningen for, at det udvikler sig sundt og godt.

Det er vigtigt, at forældrene sætter ord på barnets ønsker/følelser, så barnets føler sig mødt.

Eksempler til forældre ved 0-1 år:

- Ved 3-4 mdr. alderen kan man i overgangen til egentlig behovsudsættelse bruge sin stemme til at give omsorg med. F.eks. sige: "Mor har hørt dig - mor er på vej". Her skal barnets behov tilfredsstilles med kun meget kortvarig udsættelse.
- Ved 6-8 mdr. Barnet guides til at falde i søvn selv ved hjælp af ro og genkendelighed via ritualer, selvom barnets umiddelbare behov er at sove ved mor og far.

Eksempler til forældre ved 1-2 år:

- Et barn kan i begænset omfang begynde at behovsudsætte ved 1 års alderen, når barnet f.eks. starter i dagpleje/vuggestue eller får små søskende.
- Fra 1½ år: Barnet kan begynde at acceptere et "nej".
- Når barnet leger på gulvet og gerne vil have forældrenes opmærksomhed, kan man sige: "Jeg kan høre, at du gerne vil have mig med, jeg tømmer lige opvaskemaskinen færdig ..."

Det er vigtigt at forældrene viser ro og tålmodighed, så det kan præge barnet, og at de forsøger ikke at blive stresset af barnets gråd.

Klar til læring 0-2 år

Gode omgangsformer

- **At barnet evner øjenkontakt, smiler, lærer at være i kontakt, sige goddag, tak og farvel**
- **Gode rollemodeller er væsentlige for at kunne udvikle denne evne**

Eksempler for forældre

- Vigtigt, at atmosfæren i hjemmet er god, og f.eks. mor og far kommunikerer respektfuld med hinanden.
- Vær bevidst om den store værdi og det ansvar, der ligger i, at barnet afkoder og kopierer sine forældre.
- Sid gerne og spis sammen med barnet.
- Lær barnet at sige goddag, farvel, tak, må jeg bede om osv.
- Tal roligt og pænt, det præger barnet positivt og hjælper til, at det bliver et socialt lille væsen, som er rar at omgås.

Klar til læring

Nysgerrighed

0-2 år

Opstår når spædbarnet får gode muligheder og tilpas stimulation, så det lige fra fødslen kan bruge sine sanser.

Ørene lytter, øjnene studerer og søger kontakt og samspil. Hænder og munden undersøger og danner indtryk.

Følg barnets blik og se, hvad det er opmærksom på og interesseret i - vis fælles opmærksomhed og fortæl barnet om hvad "genstanden" hedder. Lad barnet se, røre, lugte, undersøge og evt. lege med genstanden f.eks. hårbørste, vaskeklud, blade, skoen eller forskelligt legetøj.

Når I er ude at gå tur, så er det også vigtigt at være nærværende til stede; snak f.eks. om vinden, som blæser, og bilerne som kører, duft til blomster.

Det er vigtigt at undersøge/bruge de ting, der er i naturen og tæt på hjemmet.

Tag barnet med i daglige gøremål og lad dem deltage, når de er nysgerrige, og hav selv tålmodighed til dette.

Vær opmærksom på barnets egen interesse for nye ting.

Når barnet viser interesse for et emne, er det vigtigt at sætte sig ned og lytte og spørge mere ind til interessen. For eksempel hvis der bages boller i køkkenet er det alle sanser der skal i spil, når barnet viser interesse. Forklar hvad gæren gør, lade barnet røre ved dejen, smage på den osv.

Hvis der bliver slået græs, så lad barnet gå med rundt, og snak med det om hvorfor græsset er blevet langt, hvor tingene kommer fra. Lad snakken udvikle sig efter, hvor barnet ønsker at den bevæger sig hen. Hvis de finder nogle sten på vejen, så sæt dig ned og snak om formen, farven osv.

Nysgerrighed for søskendeforhold: Den lille søger gennem sin nysgerrighed at finde ud af hvor grænserne går hos sine større søskende. Hvis jeg gør sådan og sådan, hvordan reagerer den store så.

Forklar som forældre den yngste, hvorfor den store reagerer, som han/hun gør, når den yngste gør sådan og sådan. På den måde kan det yngste barn udvikle sine sociale kompetencer sammen med de ældre søskende

Robusthed

Robusthed hos det spæde og lille barn opstår, når det bliver mødt af rolige robuste voksne, som kan håndtere barnets følelser, trøste og guide så barnet lærer at verden er et trygt sted, og at der er hjælp at hente, når noget er svært.

Eksempler for forældre ved 0 - 6 mdr.

Det spæde og lille barn virker tryk og kan trøstes af få kendte voksne.

Det lille barn kan ligge på maven, når det er vågent. Det er vigtigt, at forældre opmuntrer barnet til udholdenhed; det kan man f.eks. gøre ved at motivere barnet til at fortsætte legen. Det kan gøres ved at I selv ligger nede på gulvet og er som et spejl for barnet. Brug allerede nu sproget til at anerkende og motivere.

Som forældre er det vigtigt allerede fra barnet er spædt, at fortælle barnet, hvad du gør, f.eks. skifte barnet, putte barnet i tøjjet, lægge det på legetæppet. Brug sproget også fordi barnet gennem sproget kan høre at mor og far er trykke i situationen.

Eksempler for forældre ved 6 - 18 mdr.

Barnet tåler og trives i fremmede omgivelser, når der er kendte voksne til stede.

Kan klare små og passende ændringer og udfordringer i hverdagen, f.eks. ny kost, at skulle have børstet tænder, at tåle et nej, gøre små ting selv, vente lidt, nye mennesker i omgivelserne osv.

Lad være med at gøre tingene for barnet, men sammen med barnet, så barnet tåler frustrationen, sammen med at mor eller far opmuntrer undervejs.

Giv barnet lov til at fordybe sig i legen uden at afbryde.

- Vænne barnet til forskellige voksne
- Accept af forskellighed – møde forskellige mennesker
- Acceptere forskellige regler/voksne/adfærdsformer osv.
- Minimere særregler – lære sit barn, at reglerne også gælder dem
- Stille krav i forhold til barnets alder og udvikling
- Forældrerobusthed – forældrene skal kunne finde trykthed i og tillid til de voksne, deres børn er sammen med i hverdagen.

Klar til læring

Vedholdenhed

0-2 år

At barnet spejles og opmuntres til igen og igen at afprøve nye færdigheder og udfordringer, som at slå til legetøj- samle det op- smide det ned - putte i - eksperimentere med. Arbejde med kroppen- trille - krybe – kravle - gå.

Stimulere/motivere til at komme over forhindringer. Barnet skal aktiveres frem for at få løsninger serveret.

Eksempler til forældre ved 0-1 år:

- Hjælpe barnet med at holde ud at øve maveleje, når det bliver frustreret / ked af det. F.eks. fra 0-3 mdr. bruge ansigtet og stemme. Siden hen sætte spejl foran, legetøj m.m.
- I perioden 4-6- mdr.: Placere barnets legetøj i "frustrationsafstand" fra barnet, så barnet bliver udfordret til at nå legetøjet og rulle/trille. På denne måde lærer barnet lige så stille at udholde den frustration, det er at lære noget nyt.
- Ved 8-10 mdr.: Øve sig i selv at tage sutten, selv putte mad i munden, drikke af kop m.v.

Eksempler til forældre ved 1-2 år:

- Fra 12-18 mdr.: Bygge med Duplo klodser. Forældre kan guide barnet igennem processen, når det er vanskeligt. Det er vigtigt at anerkende processen/at barnet øver sig i stedet for at fokusere på resultatet.
- Fra 18-24 mdr.: Øve med gåvogn, dukkevogn. Når barnet bliver frustreret over at gåvogn/dukke vogn ikke kan komme videre, så skal man guide barnet i, hvordan det kan komme videre i stedet for at gøre det for dem. Sæt ord på frustrationen f.eks "det er også svært". På den måde lærer barnet, at frustration kan ende i succes.

Husk øvelse gør mester.

Eksempel:

Forældre og barn sidder sammen og leger. Barnet fordyber sig i legen og forældrene forlader ubevidst legen til fordel for et praktisk gøremål med tanken om at "barnet leger jo godt nu". Ubevidst viser man nu barnet at det er ok at stoppe legen og vedholdenheden er brudt.